Jodi Picoult

Vremea plecării

Traducere din engleză de Bogdan Perdivară

BOOKZONE

3
TREI

JENNA

Cândva, erau oameni care credeau că există un cimitir al elefanților — un loc în care elefanții bolnavi și bătrâni se duceau să moară. Se îndepărtau, zice-se, de turmele lor și porneau cătinel prin întinderea prăfoasă, precum titanii din mitologia greacă despre care citeam în clasa a șaptea. Legenda spunea că locul acela s-ar afla în Arabia Saudită; că ar fi sursa unei puteri supranaturale; și că s-ar găsi acolo o carte cu vrăji ce ar putea aduce pacea în lume.

Exploratorii care plecau în căutarea cimitirului urmăreau elefanții muribunzi săptămâni de-a rândul doar pentru a-și da seama, în cele din urmă, că se învârteau în cerc. Unii dintre expediționari dispăreau complet. Alții nu-și mai aminteau ce văzuseră; nici măcar un singur explorator dintre cei care au pretins că descoperiseră cimitirul nu l-au mai putut vreodată găsi din nou.

Și iată de ce: cimitirul elefanților este un mit.

E drept, cercetătorii au descoperit grupuri de elefanți care au murit în aceeași zonă, mulți într-o perioadă scurtă de timp. Mama mea, Alice, ar fi spus că există o explicație cât se poate de logică pentru asemenea gropi

comune: un grup de elefanți care au murit toți deodată din cauza lipsei de hrană sau de apă; un masacru săvârșit de vânătorii de fildeș. Era posibil chiar ca vânturile puternice din Africa să sufle laolaltă oase împrăștiate și să le adune grămadă. *Jenna,* mi-ar fi spus ea*, există o explicație pentru tot ce vezi*.

Există însă multe informații despre elefanți și despre moarte care nu sunt fabulații, ci știință pragmatică, bazată pe fapte. Mama mi-ar fi spus și asta. Am fi stat, una lângă cealaltă, sub stejarul cel mare sub care-i plăcea Maurei să se adăpostească de soare, urmărind cum elefantul adună ghinde cu trompa și le azvârle. Mama ar fi notat fiecare aruncare ca un arbitru de la Jocurile Olimpice. *8.5...7.9. Oo, un 10 perfect.*

Poate că aș fi ascultat. Dar poate că m-aș fi mulțumit doar să închid ochii. Poate că aș fi încercat să-mi întipăresc în minte izul de spray de gândaci de pe pielea mamei ori felul în care, cu mintea în altă parte, îmi împletea părul, prinzând la capăt coada cu un fir verde de iarbă.

Poate că mi-aș fi dorit, în tot acel timp, să fi existat *cu adevărat* un cimitir al elefanților, numai că nu doar pentru elefanți. Fiindcă atunci aș fi izbutit s-o găsesc pe ea.

ALICE

Când aveam nouă ani — înainte să cresc și să devin om de știință — credeam că știu totul ori voiam, cel puțin, să știu totul, iar mintea mea nu făcea nicio diferență între cele două lucruri. Eram obsedată, la vârsta aceea, de animale. Știam că mai mulți tigri la un loc formează o haită. Știam că delfinii sunt carnivori. Știam că girafele au patru stomacuri și că mușchii de la picioarele unei lăcuste sunt de mii de ori mai puternici decât mușchii umani. Știam că urșii polari au piele neagră pe sub blană și că meduzele nu au creier. Aflasem toate acestea de pe cartonașele Time-Life lunare cu cunoștințe despre natură pe care le primisem drept cadou de ziua mea de la pseudo-tatăl meu vitreg, care nu mai stătea cu noi de un an, și locuia acum cu cel mai bun prieten al său, Frank, pe care mama îl numea „cealaltă femeie" când credea că nu sunt atentă.

Lună de lună, soseau în cutia poștală noi cartonașe și-apoi într-o zi, în octombrie 1977, a sosit cel mai de soi dintre toate: cel despre elefanți. Nu pot să vă explic de ce îmi plăceau elefanții. Poate din pricina dormitorului meu, cu o mochetă ce înfățișa un hățiș verde de junglă

și tapet cu pahiderme din desene animate, care dansau pe pereți. Poate din cauză că primul film pe care-l văzusem, când eram de-o șchioapă, fusese *Dumbo*. Poate din pricina căptușelii de mătase a hainei de blană a mamei, cea pe care o moștenise de la propria-i mamă, și care era făcută dintr-un *sari* indian imprimat cu elefanți.

Din acel cartonaș Time-Life am învățat lucrurile esențiale despre elefanți. Erau cele mai mari animale de uscat de pe planetă, cântărind uneori mai bine de șase tone. Mâncau între o sută cincizeci și două sute de kilograme de hrană pe zi. Aveau cea mai lungă perioadă de gestație dintre toate mamiferele — douăzeci și două de luni. Trăiau în turme conduse de o femelă, adesea cea mai în vârstă din grup, în sistem de matriarhat. Ea decidea încotro se ducea grupul în fiecare zi, când se odihneau, când mâncau și când se adăpau. Puii erau crescuți și protejați de toate rudele femele din turmă și le însoțeau pe acestea, însă când masculii ajungeau la vârsta de aproximativ treisprezece ani, părăseau turma — preferând câteodată să umble de capul lor, alteori formând un grup cu alți masculi.

Dar astea erau informații pe care le știa *oricine*. Eu însă devenisem obsedată și am început să scormonesc mai în profunzime, încercând să descopăr tot ce se putea la biblioteca școlii, întrebându-mi profesorii și citind. Așa că mai știam și că elefanții se puteau arde de la soare, motiv pentru care își aruncă praf pe spinare și se tăvălesc prin noroi. Cea mai apropiată rudă a lor este hyraxul de stâncă, o arătare blănoasă care seamănă cu un purceluș de Guineea. Știam că puii de elefant își sug uneori trompa, precum bebelușii de om, care își sug degetul mare ca să se liniștească. Știam că, în 1916, în

Erwin, Tennessee, o femelă de elefant pe nume Mary fusese judecată și spânzurată pentru omor.

Gândindu-mă în urmă, sunt sigură că mama era sătulă până-n gât să mă tot audă ținând-o întruna cu elefanții. Poate că de aceea, într-o dimineață de duminică, m-a trezit înainte de răsărit și mi-a spus că plecăm într-o aventură. Nu existau grădini zoologice pe lângă noi, în Connecticut, însă cea din Springfield, Massachusetts avea un elefant adevărat, viu — o femelă, pe care urma s-o vedem.

Să spun că muream de nerăbdare ar însemna să fiu moderată. Am bombardat-o pe mama, ore întregi, cu glume cu elefanți:

Ce e frumos, cenușiu și poartă conduri de cristal? Cenușărelefantul.

De ce au elefanții pielea boțită? Fiindcă nu încap pe masa de călcat.

Cum cobori de pe un elefant? Păi... nu cobori.

De ce au elefanții trompă[1]*? Fiindcă ar arăta ciudat dacă ar avea torpedou.*

Când am ajuns la zoo, am dat fuga pe alei până ce m-am trezit în fața elefănțicăi Morganetta.

Care nu arăta defel cum îmi închipuisem.

Nu era animalul maiestuos înfățișat de cartonașul Time-Life sau de cărțile pe care le studiasem. Mai întâi că era legată cu un lanț de un bloc imens de beton aflat în centrul țarcului ei, ca să nu se poată duce prea departe. Pe picioarele din spate avea julituri de la cătușe. Îi lipsea un ochi, iar cu celălalt nu voia să se uite la mine. Eram încă o persoană venită să se zgâiască la ea, în închisoare.

---

[1] Joc de cuvinte intraductibil: în engleză, cuvântul *trunk* înseamnă atât trompă, cât și portbagaj de mașină. *(N.red.)*

Și mama a fost uluită de starea în care se afla animalul. L-a luat la întrebări pe un îngrijitor, care ne-a zis că Morganetta participase cândva la paradele locale și că știa să facă trucuri, gen concursuri de tras funia cu copiii de la școala din apropiere, dar că la bătrânețe devenise violentă și imprevizibilă. Dacă te apropiai prea mult, te pocnea cu trompa. Ba chiar îi rupsese mâna unui îngrijitor.

Am început să plâng.

Mama m-a băgat în mașină și am plecat înapoi spre casă, o călătorie care dura patru ore, deși nu stătuserăm la grădina zoologică decât zece minute.

— N-o putem ajuta? am întrebat.

Și așa, la nouă ani, am ajuns un apărător al drepturilor elefanților. După un drum la bibliotecă, m-am așezat la masa din bucătărie și i-am scris primarului din Springfield, Massachusetts, cerându-i să-i ofere Morganettei mai mult spațiu și mai multă libertate.

Și primarul nu s-a mulțumit să-mi răspundă pur și simplu. Și-a trimis răspunsul la *The Boston Globe*, care l-a publicat, apoi un reporter a vrut să facă un material despre fetița de nouă ani care-l convinsese pe primar s-o mute pe Morganetta într-un adăpost mult mai mare, unul destinat inițial bizonilor. Mi s-a acordat un premiu special, de Cetățean Responsabil, la o adunare a școlii. Am fost invitată și la zoo pentru marea inaugurare, să tai panglica roșie alături de primar. În față, blițuri orbitoare, în vreme ce în spatele nostru Morganetta hălăduia prin țarc. De data asta s-a uitat la mine cu ochiul bun. Și mi-am dat seama atunci, am *știut* pur și simplu că încă era nefericită. Lucrurile care se întâmplaseră cu ea — lanțurile și cătușele, cușca și bătăile, poate chiar

amintirea momentului când fusese luată din Africa — toate astea încă erau cu ea acolo, în țarcul bizonilor, și ocupau întreg spațiul acela suplimentar.

Ca fapt divers, primarul Dimauro a încercat și după aceea să-i îmbunătățească Morganettei traiul. În 1979, după ce ursul polar al parcului a răposat, instituția s-a închis și Morganetta a fost mutată la grădina zoologică din Los Angeles. Acolo avea o casă mult mai mare. Cu bazin, jucării și doi elefanți mai în vârstă.

Dacă aș fi știut pe-atunci ce știu acum, i-aș fi putut spune primarului că dacă pui elefanții unul lângă celălalt nu înseamnă că neapărat or să și devină prieteni. Elefanții au personalități la fel de distincte ca și oamenii și, așa cum n-ai presupune că două persoane luate la întâmplare vor deveni prieteni apropiați, n-ar trebui nici să presupui că doi elefanți vor stabili o legătură strânsă doar fiindcă sunt amândoi elefanți. Morganetta a continuat să se adâncească în depresie, să slăbească și să se îmbolnăvească. Cam un an după sosirea în L.A., a fost găsită moartă pe fundul bazinului din adăpost.

Morala acestei povești e că uneori poți încerca să faci tot binele de pe lume și tot e ca și cum ai vrea să stingi un incendiu cu un pistol cu apă.

Morala acestei povești e că, indiferent cât am încerca, oricât de mult am vrea... unele povești pur și simplu nu se termină cu bine.

PARTEA I

Cum să explic dimensiunea eroică a bunei mele creșteri? Parcă trupul mi-e umflat, ca un balon, de un băiat răutăcios.

Eram cândva cât un șoim de mare, cât un leu eram; nu elefantul care văd astăzi că sunt.

Îmi atârnă pielea, și stăpânul mă mustră pentru un truc eșuat. L-am repetat toată noaptea în cort, așa că eram

cam somnoros. Lumea mă pune-n legătură cu tristețea și, adesea, cu raționalitatea. Randall Jarrell m-a comparat

cu Wallace Stevens, poetul american. Văd o oarecare asemănare în terținele legănate solemn, însă în mintea mea

mi se pare că aduc mai bine cu Eliot, un european, un bărbat cultivat. Oricine e atât de ceremonios în ținută suferă

uneori de blocaje. Nu-mi plac experimentele spectaculoase cu stat în echilibru, cu mers pe sârmă, cu dansat în două picioare.

Noi, elefanții, suntem imagini ale umilinței. Luați, de pildă, momentul când pornim melancolici către locul unde murim.

Dar știați, cu toate acestea, că elefanții au fost învățați să scrie cu piciorul în colb alfabetul grecesc?

Istoviți de necazuri, ne-ntindem pe spinările noastre imense și-azvârlim cu iarbă spre ceruri — nu-i rugăciune, e mai mult praf în ochi.

Fiindcă nu umilință se vede în ultima noastră călătorie, ci doar amânare. Trupul meu greoi, când se-ntinde pe jos, simte crâncen durerea.

— Dan Chiasson, „Elefantul“

BOOKZONE